

УДК 339.543

Медвідь Ю.О.*науковий співробітник**Науково-дослідного центру митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України***Корнійчук О.О.***молодший науковий співробітник**Науково-дослідного центру митної справи
Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОСТОВІРНОСТІ ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ

DETERMINATION OF PRIORITY CUSTOMS FORMALITIES WHILE CONTROLLING THE AUTHENTICITY OF DECLARING GOODS

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено напрям спрощення митних процедур шляхом вибору пріоритетних митних формальностей. Проаналізовано перелік видів митних формальностей, що можуть виконуватися за результатами застосування системи управління ризиками. Визначено пріоритетні митні формальності при здійсненні контролю достовірності декларування відомостей про товари, зокрема митної вартості товарів, коду класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД, країни походження, найменування та кількості товарів.

Ключові слова: декларування товарів, зовнішньоекономічна діяльність, митний контроль, митні процедури, митні формальності.

АННОТАЦИЯ

В статье указано направление упрощения таможенных процедур путем выбора приоритетных таможенных формальностей. Проанализирован перечень видов таможенных формальностей, которые могут выполняться по результатам применения системы управления рисками. Определены приоритетные таможенные формальности при осуществлении контроля достоверности декларирования сведений о товарах, в том числе таможенной стоимости товаров, кода классификации товаров согласно УКТВЭД, страны происхождения, наименования и количества товаров.

Ключевые слова: декларирование товаров, внешнеэкономическая деятельность, таможенный контроль, таможенные процедуры, таможенные формальности.

ANNOTATION

The article indicates the direction of simplification of customs procedures by choosing the priority customs formalities. The list of customs formalities that can be performed on the results of using the risk management system is analyzed. The priority customs formalities that should execute while controlling the authenticity of declaring information about goods, including customs value, classification of goods in accordance with the Ukrainian classification of goods for foreign economic activity, country of origin, name and quantity of goods are determined.

Keywords: declaring goods, foreign economic activity, customs control, customs procedures, customs formalities.

Постановка проблеми. Безумовною умовою адаптації системи державного митного регулювання є забезпечення постійного моніторингу показників ефективності діяльності митних органів та якості здійснення ними відповідних митних процедур під час митного контролю та оформлення [1, с. 11]. При цьому в умовах роз-

витку міжнародної торгівлі, збільшення обсягів зовнішньоекономічних операцій та кількості суб'єктів ЗЕД, обмеженості часу на огляд транспортних засобів при перетині митного кордону та часу на митне оформлення товарів виникає потреба спрощення митних процедур при збереженні належного рівня митної безпеки.

Актуальним є дослідження окремих напрямів спрощення митних процедур, серед яких – зменшення кількості митних формальностей шляхом визначення пріоритетних митних формальностей під час здійснення контролю достовірності декларування товарів, адже виконання відповідного виду митних формальностей дає змогу виявити, підтвердити або не підтвердити факти, що свідчать про можливість порушення митного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти здійснення митних процедур, у тому числі напрямів їх спрощення, оцінювання та визначення ефективності, досліджували такі науковці і практики, як: І.Г. Бережнюк, О.В. Комаров, О.М. Кузьменко, І.В. Несторишен, П.В. Пашко, В.А. Туржанський та ін. Окрему увагу поняттю та правовому регулюванню митних формальностей приділено в працях Д.В. Приймаченка, В.В. Прокопенка та В.О. Остапенка.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Детального дослідження потребує визначення оптимальних видів митних формальностей, виконання яких дає змогу спростити митні процедури за умов збереження належного рівня митної безпеки, під час здійснення контролю достовірності декларування товарів.

Мета статті полягає у визначенні пріоритетних митних формальностей при здійсненні контролю достовірності декларування товарів, у тому числі достовірності декларування митної вартості товарів, коду класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД та країни походження товарів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Митним кодексом України від 13.03.2012 р. [2] визначено, що митна процедура – це зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України, сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

Наказом МФУ від 31.07.2015 р. № 684 «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» [3] передбачено, що при митному контролі та митному оформленні товарів і транспортних засобів перелік окремих митних формальностей формується за результатами застосування системи управління ризиками за допомогою інформаційних технологій, а також доповнюється та коригується митницею за результатами проведення комбінованого та (або) неавтоматизованого контролю на підставі оцінки ризику відповідно до документальних профілів ризику, орієнтувань, переліків індикаторів ризику, методичних рекомендацій, у тому числі за результатами аналізу поданих для митного контролю документів, відомостей, результатів застосування технічних засобів митного контролю, а також на підставі вимог нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів.

Зазначимо, що відповідно до Класифікатора митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками [4], із метою забезпечення норм митного законодавства митницею виконуються митні формальності, серед яких потрібно виділити:

- першочергові: перевірка відповідності відомостей, які містяться в митній декларації, відомостям, що містяться у відповідному паперовому примірнику (електронній копії) митної декларації; перевірка поданих товаросупровідних і товаротransпортних документів на предмет розбіжностей у відомостях, що зазначені в митній декларації та електронних документах; контроль правильності визначення митної вартості товарів; контроль правильності класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД; перевірка правильності визначення країни походження товарів; перевірка правильності справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати; перевірка дотримання встановлених до задекларованих товарів заходів нетарифного регулювання та заходів державного експортного контролю; перевірка наявності задекларованих товарів у реєстрі товарів, що містять об'єкти прав інтелектуальної власності;

- додаткові, що вживаються при виявленні фактів, які свідчать про можливе порушення митного законодавства: витребування документів, які підтверджують митну вартість товарів; витребування документів, які під-

тверджують коди товарів згідно з УКТ ЗЕД; витребування документів, які підтверджують країну походження товару; проведення часткового митного огляду з розкриттям 20% пакувальних місць і вибіркоким обстеженням транспортного засобу з метою перевірки кількості та опису товарів і транспортних засобів даним, зазначеним у митній декларації; проведення повного митного огляду з розкриттям до 100% пакувальних місць та поглибленим обстеженням транспортного засобу з метою перевірки відповідності кількості та опису товарів і транспортних засобів даним, зазначеним у митній декларації; проведення митного огляду з метою перевірки відповідності відомостей, зазначених на упаковці товару, відомостям, зазначеним у митній декларації та інших документах, поданих до митного оформлення; направлення запиту до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу; направлення запиту до компетентного органу, що видав документ про походження, щодо проведення перевірки документів про походження чи надання додаткових відомостей; застосування технічних засобів митного контролю, вимірювальних пристроїв, оглядової рентгенотелевізійної техніки; використання службових собак; взяття проб (зразків) товарів для проведення досліджень (аналізу, експертизи) з метою встановлення характеристик, визначальних для перевірки задекларованої митної вартості товарів, країни походження товарів, класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД, дотримання прав інтелектуальної власності, належності товарів до культурних цінностей, до наркотичних засобів та ін.

Враховуючи, що загалом у Класифікаторі зазначено понад 50 різних митних формальностей, важливим під час контролю достовірності декларування товарів є прийняття рішення про виконання найбільш оптимальних митних формальностей залежно від виявлених ризиків щодо достовірності декларування відомостей про товари, зокрема митної вартості, коду класифікації згідно з УКТ ЗЕД, країни походження, кількості, виду та найменування товару. Водночас із метою виявлення фактів (ризиків), які вказують на ймовірність порушення митного законодавства, при виборі митних формальностей також потрібно аналізувати сукупність показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання, серед яких – дані про вид та тривалість здійснення діяльності, дані про країну експортера/імпортера товарів, ціну, вид, кількість, вагу, маршрут та спосіб транспортування товару, інформація митної статистики та ін.

Визначимо види пріоритетних митних формальностей залежно від виявлених фактів, що вказують на ймовірність недостовірного декларування основних відомостей про товари.

Зокрема, у разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування митної вартості товарів, пріоритетними та доцільними митними формальностями є уточнення даних і відомостей при перевірці декларації та інших документів, що підтверджують митну вартість товарів, детальний фізичний огляд окремого товару, його зовнішнього вигляду та характеристик, за необхідності взяття зразків товарів для проведення експертизи з метою встановлення характеристик, визначальних для перевірки задекларованої митної вартості товарів, прийняття рішення про проведення (після митного оформлення) документальної перевірки суб'єкта ЗЕД щодо правильності декларування митної вартості товарів (рис. 1).

У разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД, пріоритетними та доцільними митними формальностями є уточнення відомостей, що підтверджують код товару згідно з УКТ ЗЕД, здійснення детального фізичного огляду окремого товару, його характеристик, за необхідності взяття зразків товару для проведення експертизи з метою визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та прийняття рішення про проведення документальної перевірки суб'єкта ЗЕД щодо правильності класифікації товару згідно з УКТ ЗЕД після завершення митного оформлення (рис. 2).

У разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування країни походження товарів пріоритетними та доцільними митними формальностями є уточнення даних та відомостей при перевірці декларації та інших документів, що підтверджують країну походження товарів, детальний фізичний огляд відомостей на

етикетках та в інструкціях товару, відомостей про кодування товару, за необхідності взяття зразків товарів для проведення експертизи з метою визначення країни походження товару, направлення запитів щодо проведення перевірки документів про країну походження товару чи надання додаткових

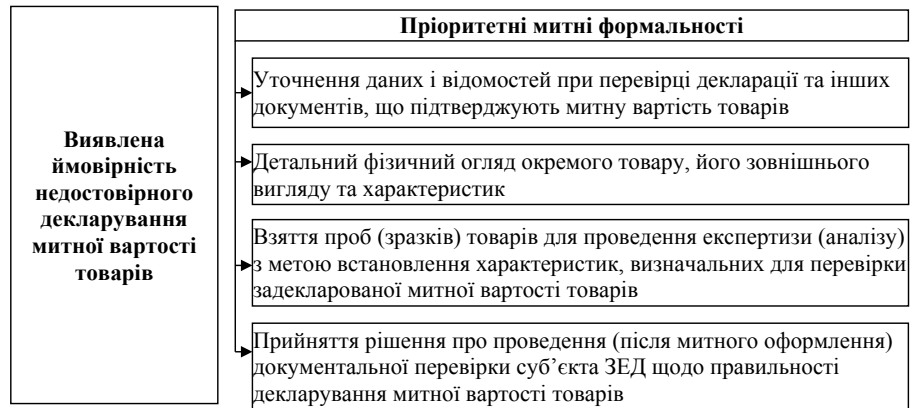

Рис. 1. Пріоритетні митні формальності при виявленні фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування митної вартості товарів

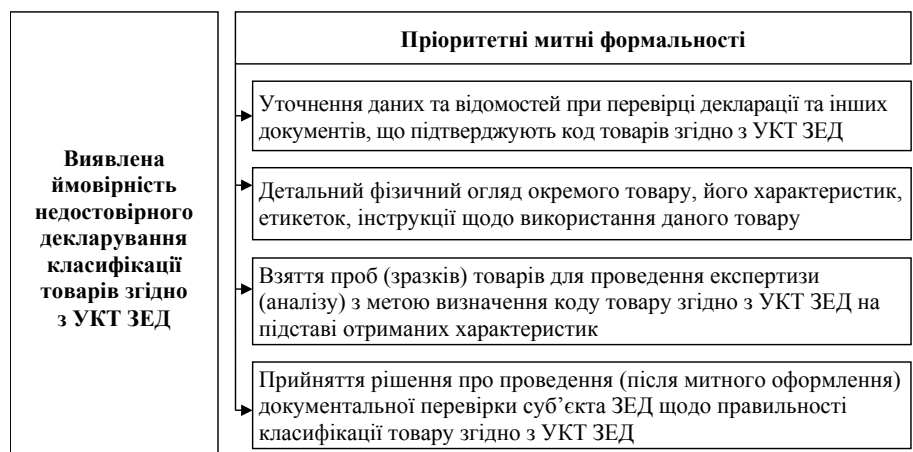

Рис. 2. Пріоритетні митні формальності при виявленні фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД

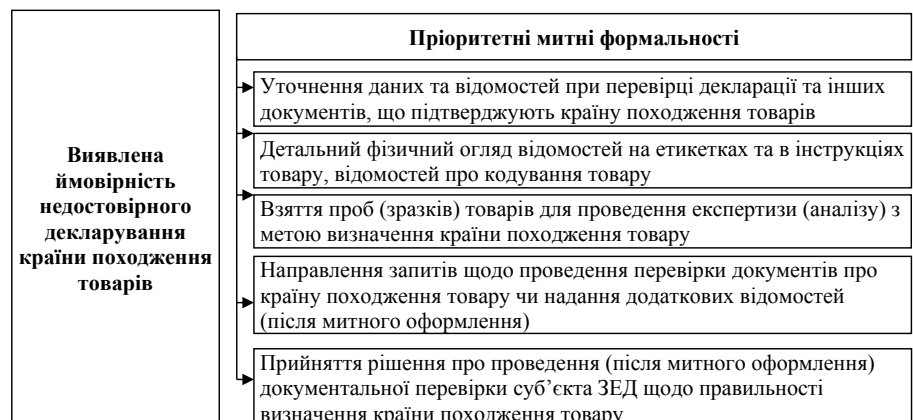
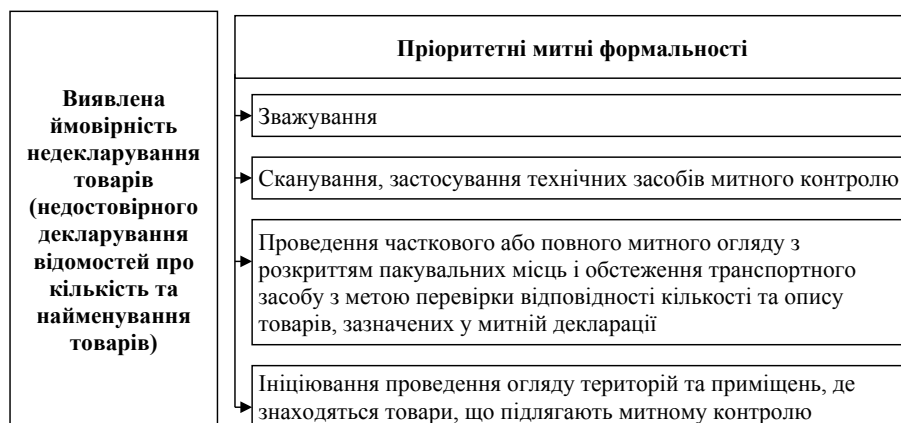

Рис. 3. Пріоритетні митні формальності при виявленні фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування країни походження товарів

Рис. 4. Пріоритетні митні формальності при виявленні фактів, що свідчать про ймовірність недекларування товарів (недостовірного декларування відомостей про кількість та найменування товарів)

аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та залежить від виявлених фактів, що свідчать про ймовірність недостовірного декларування відомостей про товари.

При цьому зазначимо, що виконання окремих видів митних формальностей за їх функціональним призначенням під час митного оформлення можна замінити на аналогічні митні формальності, що можуть виконуватися після митного оформлення та випуску товарів у вільний обіг.

відомостей (після митного оформлення), прийняття рішення про проведення (після митного оформлення) документальної перевірки суб'єкта ЗЕД щодо правильності визначення країни походження товару (рис. 3).

У разі виявлення фактів, що свідчать про ймовірність недекларування товарів (недостовірного декларування відомостей про кількість та найменування товарів), пріоритетними митними формальностями в даному випадку є зважування, сканування, проведення часткового або повного митного огляду з розкриттям пакувальних місць, ініціювання проведення огляду територій та приміщень, де знаходяться товари, що підлягають митному контролю (рис. 4).

Висновки. Таким чином, вибір пріоритетних та найдоцільніших митних формальностей здійснюється на основі результатів автоматизованої системи управління ризиками, а також

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Концептуалізація оцінювання митних процедур в умовах активізації зовнішньоекономічної діяльності : [монографія] / За заг. ред. І.Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2015. – 196 с.
2. Митний кодекс : Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю : Наказ Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 р. № 684 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15/print1452607016489339>.
4. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються в процесі оформлення митних декларацій : Наказ Міністерства фінансів України від 20 вересня 2012 р. № 1011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/data/files/338.doc>.